

به نام خداوند بخشنده مهربان

فن بیان و سخنوری

(روشی نو و کاربردی در آموزش فن بیان)

ویژه مدیران، فرماندهان، استادان، طلاب و معلمان

www.ketab.ir

سهراب فاضل

مدرس و عضو هیئت علمی دانشگاه

پاییز ۱۳۹۵

نشر دانشگاهی فرهنگ

نام کتاب: فن بیان و سخنوری

نویسنده: سهراب فاضل

ویراستار علمی: دکتر سید اسماعیل افتخاری

ویراستاران ادبی: محمد فاضل، مهرداد فاضل

سال چاپ و نوبت چاپ: اول ۱۳۹۵

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

بها: ۱۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۲۱۵-۷۹-۲

این کتاب برای نشر دانشگاهی فرهنگ محفوظ می‌باشد.

مؤسسه فرهنگ و ادب ساهیار ایرانیان و مجتمع فنی علوی ایران

نشانی: تهران، خیابان انقلاب، ساختمان ۱۳۲۰، طبقه زیرین تلفن: ۶۶۴۱۰۶۸۸-۶۶۹۵۳۷۷۴

www.farbook.ir Email: farbook.pub@gmail.com

شابک	978-600-6215-79-2
شماره کتابشناسی ملی	۲۴۴۸۱۳۷
عنوان و نام پیدآور	فن بیان و سخنوری (روشی نو و کاربردی در آموزش فن بیان) ویژه مدیران، فرماندهان، استادان، طلاب و مصلیان / سهراب فاضل، ویراستار علمی: سید اسماعیل افتخاری.
مختصات نشر	تهران: نشر دانشگاهی فرهنگ، ۱۳۹۵.
مختصات طاقری	۷۲ ص: جدول.
یادداشت	کتابخانه.
موضوع	سخنوری
موضوع	Oratory
موضوع	سخنوری -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	Oratory -- *Religious aspects -- Islam
موضوع	خطبه‌ها
موضوع	Islamic sermons
موضوع	سخنرانی
موضوع	Lectures and lecturing
رده بندی دیویی	۸۰۸.۵۱
رده بندی کنگره	۱۳۹۵: ۲۴۳/۲: P۸۴۱۳۹
سرشناسه	فاضل، سهراب، ۱۳۴۳ -
وضعیت فهرست نویسی	فبا

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۷	مقدمه
۹	فصل اول: تعاریف، اهداف، تاریخچه، اصول و انواع
۹	تعریف سخنوری
۱۰	اهداف سخنرانی
۱۳	تاریخچه سخنوری
۱۵	اصول فن بیان
۲۲	فصاحت و بلاغت
۲۴	انواع سخن
۳۲	فصل دوم: سخن در اسلام
۳۲	اهمیت خطابه و موعظه در اسلام
۳۳	بلاغت در قرآن و نهج البلاغه
۴۰	گروه‌گشایی از زبان یا استعانت از قرآن
۴۱	دوازده نکته از قرآن برای سخن گفتن
۴۳	فصل سوم: کاربرد، شرایط و مشکلات سخنوری
۴۳	کاربردهای سخنوری
۴۴	شرایط مادی و معنوی سخنوری
۴۶	آفات سخن
۴۷	شرایط و ویژگی‌های سخنور
۴۷	شرایط ظاهری و درونی سخن
۴۹	مشکلات سخنوری
۵۰	چگونگی مواجهه با مشکلات و موانع
۵۲	نحوه نقل محتوای سخن
۵۳	چگونه سخنان خود را شروع کنیم؟
۵۹	چند بند برای سخنرانی
۶۱	چند ریزه‌کاری سخنوری
۶۳	چگونگی پایان سخنرانی
۶۴	فصل چهارم: تمرین‌ها، کاربرگ‌ها و سنجش سخنوری
۶۶	کاربرگ‌ها
۹۴	سنجش سخنوری
۹۴	آزمون فن بیان و سخنوری
۹۶	سخن پایانی و ملاحظات مهم سخنوری
۹۷	فهرست منابع و مآخذ

جنبش اول که قلم برگرفت

حرف نخستین ز سخن درگرفت

مقدمه

زبان وسیله بیان تفکر است و غالباً برای انتقال فکر کسی به دیگری به کار می‌رود؛ این انتقال ممکن است به وسیله گفتن، نوشتن، اشاره و ... انجام شود. پس هر چه وسیله انتقال فکر، یعنی زبان، از طرفی ساده و از جهتی دیگر دقیق‌تر باشد عمل انتقال فکر آسان‌تر و راحت‌تر صورت خواهد گرفت.

انسان نیاز به ارتباط با دیگر هم‌نوعان خود دارد و این ارتباط به طرق مختلف میسر است و بهترین نوع آن برای انتقال مفاهیم ذهنی و احساسات، گفتار و نوشتار است. اما برای هر یک از انواع ارتباط کلامی و نوشتاری، اصول و قواعد و فنونی وجود دارد که کمک می‌کند انسان به توانمندی شایسته نائل شود.

کتاب حاضر، نگاهی نو به فن بیان و سخنوری در کنار مجموعه سخن‌ها و دانش گذشته سخنوری است. نگارنده با توجه به تجربه بیش از بیست سال تدریس و پژوهش خود، روشی نو به ارائه کتاب دارد و تمرین سخنوری ارائه می‌نماید؛ این مجموعه شامل چهار فصل می‌باشد که فصل اول آن گزیده‌ای از مباحث جاری و پایه سخنوری است و در فصل دوم سخنوری در اسلام مورد توجه قرار گرفته است و فصل سوم نکات کاربردی و عملی و شرایط مادی و معنوی نقل می‌شود و فصل چهارم شامل تمرین‌ها و کاربردهای کاربردی و سنجش و آزمون سخنوری می‌شود.

مطابق روش مطرح‌شده در این اثر هر فرد می‌تواند با به‌کارگیری نکات کاربردی و تمرین‌های ارائه‌شده، عملاً به‌طور محسوس فنون سخنوری را بیاموزد.

نکته قابل توجه در این کتاب این است که علاوه بر تمرین‌های کارساز و سنجش جدید سخنوری که هر کدام در بیان مخاطبان مؤثر است نگاهی نو به تأثیر قرآن و حدیث در بیان دیده می‌شود که از تأثیر غیرقابل انکار قرآن و حدیث در بیان حکایت می‌کند.

فن سخنوری به مجموعه اصول و قواعدی گفته می‌شود که سخنور با استفاده از آن در ذهن مستمعان خود تأثیر لازم را به‌جا می‌گذارد و به مقصودی که دارد می‌رسد. لذا سخنوری یکی از فنون ادبی است و با سخن گفتن عادی فرق دارد. در سخنوری این نکته مورد بحث قرار می‌گیرد که گوینده باید از چه اصول و قواعدی پیروی کند و کلام را با چه ترتیبی

بگوید تا علاوه بر رساندن مقصود، شنونده را به درک آن علاقه‌مند سازد و او را آماده پذیرش سخنان خود کند. رسالت سخنران تأثیر نهادن در قلب و روح شنونده برای برآوردن مقصودی خاص از طریق آگاهی از فنون و صنایعی است که برای اعمال چنین تأثیری لازم است.

سخنوری هم علم و دانش است، هم فن و مهارت شمرده می‌شود و هم نوعی هنر است و به ذوق نیاز دارد. از این رو، دانش و مهارت و ذوق سه ابزار مهم در سخنوری هستند که حتی‌الامکان باید به آن‌ها دست یافت. به عبارت دیگر برای کسب موفقیت در سخنوری باید هم سخن خوب گفت و هم خوب سخن گفت. بدین منظور در وهله نخست باید از مواد و مطالب خوب بهره گرفت و پس از آن از ابزارها، قالب‌ها و روش‌های بهینه استفاده نمود.

مطالب این دفتر باهدف افزایش آمادگی کاربران برای اجرای بهینه سخن گفتن در فضاهای مختلف و کسب آمادگی در انجام مناظره‌ها و مساجله‌های علمی، سیاسی و اجتماعی در مجامع مختلف و به‌طور کلی تقویت کلام شفاهی در تعامل با طیف‌های گوناگون مخاطب موردنظر است. این کتاب در کنار آموزش مطالب نظری و بیان شگردهای سخنوری، به تمرین‌های کاربردی در هر مباحث آموزش توجهی ویژه مبذول داشته است. امید است که این تلاش مختصر چون برگ سبزی تحفه درویش، مقبول نگاه خیر و متعال قرار گیرد و راهگشا و کمکی باشد برای همه آن‌هایی که می‌خواهند به توانمندی شایسته در بیان دست یابند.

بلبل عرشد سخن به زبان

باز چه مانند به آن دیگران

الحمد لله علی کل حال

سهراب فاضل

